

Tiết 47: **BÀI THƠ VỀ TIỂU ĐỘI XE KHÔNG KÍNH**

- *Phạm Tiến Duật* -

A. MỤC TIÊU BÀI HỌC: Giúp học sinh:

- Cảm nhận được nét độc đáo của hình tượng những chiếc xe không kính cùng hình ảnh những người lái xe Trường Sơn hiên ngang, dũng cảm, sôi nổi trong bài thơ.
- Thấy được những nét riêng của giọng điệu, ngôn ngữ bài thơ
- Rèn luyện kỹ năng phân tích hình ảnh, ngôn ngữ thơ

B. CHUẨN BỊ:

- GV:

- H/s: Đọc + soạn bài theo hướng dẫn

C. TIẾN TRÌNH BÀI DẠY:

***Hoạt động 1: Khởi động**

1. Tổ chức:

2. Kiểm tra:

- Câu hỏi: Phân tích hình ảnh "Đầu súng trăng treo" trong bài thơ "Đồng chí" của Chính Hữu

- Kiểm tra sự chuẩn bị bài của H/s

3. Bài mới: Giới thiệu bài: Trong mỗi người chắc không ai không thuộc bài hát "*Trường Sơn đông Trường Sơn Tây*" phổ thơ của nhà thơ Phạm Tiến Duật. Giờ học này chúng ta sẽ tìm hiểu thêm về người lính trường sơn năm xưa qua một bài thơ nữa của ông: đó là "*Bài thơ về tiểu đội xe không kính*".

***Hoạt động 2: Đọc - Hiểu văn bản**

- HD H/s đọc: giọng vui, khoẻ khoắn, dứt khoát. GV đọc mẫu -> H/s đọc tiếp ?Giới thiệu những nét chính về T/g? ?Xác định thể thơ của VB? ?Tìm bố cục của VB? ?Em có nhận xét gì về nhan đề bài thơ? ?T/g thêm 2 chữ "bài thơ" vào nhan đề trên có tác dụng gì?	I. Tiếp xúc văn bản: 1. Đọc 2. Tìm hiểu chú thích: (SGK/132, 133) * Phạm Tiến Duật (1941) - Quê: Thanh Ba- Phú Thọ - Là gương mặt tiêu biểu của thế hệ nhà thơ trẻ thời kháng chiến chống Mỹ cứu nước * Bài thơ ở trong chùm thơ của Phạm Tiến Duật được tặng giải nhất cuộc thi thơ do báo văn nghệ năm 1969 - 1970 tổ chức 3. Bố cục: - Thể thơ câu dài, nhịp điệu linh hoạt như văn xuôi, ít vần - 7 khổ thơ: xoay quanh và làm nổi bật chủ đề: cảm xúc và suy nghĩ của tác giả về những chiếc xe không kính và những người chiến sĩ lái xe trên Trường Sơn thời chống Mỹ II. Phân tích văn bản: 1. Nhan đề bài thơ và hình ảnh những chiếc xe không kính: *Nhan đề bài thơ "Bài thơ...không kính" - dài - Tưởng như có chỗ thừa (các từ "bài thơ về") -> mới lạ và độc đáo, thu hút người đọc
---	---

?Hình ảnh những chiếc xe không kính trong bài thơ được hiện lên qua những câu thơ nào? ?Nhận xét gì về hình ảnh của những chiếc xe không kính ở đây (T/g sử dụng biện pháp nghệ thuật gì?) Qua đây em hiểu được gì về T/g? Hình ảnh người chiến sĩ lái xe trên tuyến đường Trường Sơn được thể hiện trong những câu thơ nào? (qua khổ 1: hình ảnh người chiến sĩ hiện lên ntn?) ?Ngồi trên những chiếc xe không kính chiến sĩ lái xe có ấn tượng và cảm giác gì? ?Chiến sĩ đang trong những hoàn cảnh nào? ?Với những chiếc xe không có kính, người chiến sĩ lái xe đã thể hiện thái độ gì? (tìm những câu thơ nói về điều đó) ?Nhận xét về biện pháp nghệ thuật trong các câu thơ trên? Tác dụng của các biện pháp nghệ thuật ở đây? ?Qua những câu thơ trên và các câu "Nhìn nhau mặt lấm cười ha ha - gặp bè bạn...Bắt tay nhau qua cửa kính vỡ rồi" em hiểu được gì về tác phong của người lái xe Trường Sơn? Em có suy nghĩ gì về hai câu thơ cuối? Qua phân phân tích trên đây, hãy nhận xét chung về người chiến sĩ lái xe trên tuyến đường Trường Sơn năm xưa?	=> chất thơ của hiện thực khốc liệt trong chiến tranh, đó còn là chất thơ của tuổi trẻ hiên ngang, dũng cảm, trẻ trung, vượt lên thiếu thốn, gian khổ, nguy hiểm của chiến tranh. *Hình ảnh những chiếc xe không kính: - "Bom giạt bom rung kính vỡ mất rồi" - "Không có kính rồi xe không có đèn, không có mui xe, thùng xe có xước xe vẫn chạy vì Miền Nam phía trước" => Tả thực diễn tả bằng 2 câu thơ rất gần với văn xuôi, giọng điệu thân nhiên. => Hồn thơ nhạy cảm với nét ngang tang và tinh nghịch, thích cái mới lạ. (hình ảnh xe cộ, tàu thuyền xưa nay đưa vào trong thơ thường được "mĩ lệ hoá", "lãng mạn hoá" và mang ý nghĩa tượng trưng hơn tả thực. VD: Chiếc xe tam mã (thơ Púkin), tiếng hát con tàu (Chế Lan Viên) <u>2.Hình ảnh những chiến sĩ lái xe:</u> - "Ung dung buồng lái ta ngồi Nhìn đất nhìn trời nhìn thẳng" -> Tư thế ung dung hiên ngang - "Nhìn thấy gió xoa vào mắt đắng ...như sa như ùa vào buồng lái" -> điệp từ, so sánh => Người lái xe tiếp xúc trực tiếp với thế giới bên ngoài, họ cảm nhận được những cảm giác, từng vẻ đẹp của thiên nhiên (bầu trời, cánh chim) ùa vào trong buồng lái. Đó là cảm giác mạnh đột ngột khi xe chạy nhanh trên đường bằng, khi trời tối thì trước mắt là sao trời, khi đường cua đột ngột trên dốc thì đột ngột thấy cánh chim (người lái xe phải đối mặt với địa thế con đường cheo leo hiểm nguy và cũng đầy thú vị) - "Không có kính ừ thì có bụi ...chưa cần rửa phì phèo châm điều thuốc ...không có kính, ừ thì ướt áo ...chưa cần thay lái trăm cây số nữa" -> Cấu trúc câu thơ được lặp lại => Thái độ ngang tang, bất chấp khó khăn, gian khổ, hiểm nguy - "Nhìn nhau mặt lấm cười ha ha ...gặp bè bạn suốt dọc đường đi tới Bắt tay qua cửa kính vỡ rồi" -> Tác phong sống nhanh nhẹn, hoạt bát, sôi nổi, tinh nghịch, âm áp tình đồng đội - "Xe vẫn chạy vì miền nam phía trước Chỉ cần trong xe có một trái tim"
---	---

	-> khẳng định quyết tâm giải phóng miền nam không lay chuyển, tình yêu miền Nam là sức mạnh vô song (xe có thể thiếu nhiều thứ, nhưng không thể thiếu được trái tim hướng về miền Nam - xe chạy = trái tim = xương máu của những người chiến sĩ anh hùng) *Hình ảnh những người chiến sĩ lái xe: trẻ trung, tinh nghịch, ngang tàng mà kiên định lạc quan, yêu đời -> khí thế quyết tâm giải phóng miền Nam của toàn dân, toàn quân ta, khẳng định con người mạnh hơn sắt thép
--	---

***Hoạt động 3: Tổng kết, ghi nhớ**

?Nhận xét về những đặc sắc về nghệ thuật của bài thơ?	<u>1. Nghệ thuật:</u> - Thể thơ tự do (kết hợp linh hoạt thể bảy chữ và thể tám chữ) - Điệp từ, điệp cấu trúc câu - Ngôn ngữ, giọng điệu giàu tính khẩu ngữ, tự nhiên thoải mái
Nội dung chính của bài thơ?	<u>2. Nội dung:</u> - Hình ảnh người lính lái xe Trường Sơn với tư thế hiên ngang, tinh thần lạc quan, dũng cảm bất chấp khó khăn nguy hiểm và ý chí chiến đấu giải phóng miền Nam

***Hoạt động 4: củng cố, dặn dò**

Hệ thống bài	- Nhan đề bài thơ -> độc đáo thu hút - Hình ảnh những chiếc xe không có kính - Hình ảnh người lính lái xe
Hướng dẫn H/s làm bài tập	- Bài tập 1, 2 SGK/133 - Học bài + làm bài tập (SBT)
- Hướng dẫn H/s về nhà	- Soạn "Tổng kết từ vựng..." - Ôn tập chuẩn bị cho kiểm tra 1 tiết văn học trung đại.